

วัดท่าฟ้าใต้

1. ชื่อวัด : วัดท่าฟ้าใต้

พิกัดภูมิศาสตร์ : ละติจูด: 19.0016 ลองจิจูด: 100.2813

ประเภทวัด : วัดราษฎร์

นิกาย : สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย

เจ้าอาวาส : พระครูโชติ ธรรมภาณินันท์

2. ที่ตั้ง : บ้านฟ้าสีทอง หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา

3. ประวัติความเป็นมา

บ้านท่าฟ้าใต้ ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทลื้อที่อพยพมาจากแคว้นสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน รูปแบบของศิลปะและสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่จึงได้รับอิทธิพลมาจากแคว้นสิบสองปันนา วัดท่าฟ้าใต้ สร้างขึ้นในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๓๑๑ โดยครูธรรมเสนา และพ่อเผ่าแสนอัฐิ ผู้นำชาวไทลื้อซึ่งอพยพมาจากสิบสองปันนา เป็นวัดที่เกิดจากความศรัทธาในพุทธศาสนา สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ วัดสร้างตามรูปแบบศิลปะไทลื้อที่มีความงดงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ลักษณะก่อด้วยอิฐถือปูน หลังคามี 3 ชั้น มุงด้วยแป้นเกล็ด ชั้นที่ 1 เป็นแบบปั้นหยาด ครอบด้วยวิหารทั้ง 4 ด้าน ชั้นที่ 2-3 ทรงแบบปราสาทมีหน้าบัน ทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตกหน้าบัน เป็นลายเครือเถาแบบไทลื้อที่ประยุกต์ลายมาจากธรรมชาติ มีลายดอกไม้บานอยู่ตรงกลางประดับด้วยกระจกเงา โดยเชื่อว่าเป็นสิ่งสะท้อนความชั่วร้ายมิให้มาทำร้ายได้ ใบระกาเป็นไม้สัก แกะสลักเป็นรูปพญานาค เชิงชายฉลุลายน้ำหยด เอกลักษณ์ของไทลื้อ มีหลังคากันสาดรับทั้งสองด้าน ตัววิหารที่

มีประตูไม้กว้างนัก เป็นบานไม้สักผนังด้านข้างมีหน้าต่างเล็ก ๆ โดยรอบทั้ง 4 ด้าน พอให้อากาศถ่ายเทได้ ชาวไทลื้อนับถือหงส์และช้างซึ่งถือว่าเป็นสัตว์ชั้นสูงมาจากสวรรค์ จึงนำช้างและหงส์มารวมเป็นตัวเดียวกัน ให้ศิระเป็นช้าง ตัวเป็นหงส์ แกะด้วยไม้สักทอง เป็นซอฟต์แวร์ “นกหัสดีลิงค์” มีความงดงามแปลกตา เชื่อกันว่าสร้างโดยช่างชาวไทลื้อที่อพยพมาอยู่ในพื้นที่อำเภอเชียงม่วน เมื่อประมาณ 239 ปีมาแล้ว วัดท่าฟ้าใต้จึงเป็นการหลอมรวมผสมผสานศิลปวัฒนธรรม ก่อเกิดเป็นงานศิลปะที่มีความงดงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะและถือเป็นงานศิลปะอันทรงคุณค่า

ภายในวิหารมีองค์พระประธานพระพุทธรูปปางมารวิชัยแกะสลักจากไม้ประดู่ ซึ่งได้อัญเชิญมาจากแคว้นสิบสองปันนา ประดิษฐานบนฐานชุกชี ทรงสี่เหลี่ยมย่อมุมศิลปะไทลื้อ ประดับด้วยลายปูนปั้นรูปเครื่องเถา ลมรักปิดทอง ประดับกระจก มีแท่นธรรมาสัน ลักษณะคล้ายมณฑปหรือปราสาท ฐานสี่เหลี่ยมย่อมุมยี่สิบชั้น ประดับลายปูนปั้นรูปเครื่องเถาและสัตว์ต่างๆ มีลักษณะเด่นคือลวดลายดอกไม้ที่แพรวพราวไปด้วยกระจก ประดับหลากสี

วัดท่าฟ้าใต้มีประเพณีที่สำคัญคือประเพณีตานตุงไทลื้อ เป็นประเพณีที่จัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ ซึ่งจะจัดขึ้นในวันสงกรานต์ของทุกปี

4. ความสำคัญของวัด

วัดท่าฟ้าใต้ สร้างขึ้นในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2311 โดยครูธรรมเสนา และพ่อเฒ่าแสนอัฐิ ผู้นำชาวไทลื้อซึ่งอพยพมาจากสิบสองปันนา เป็นวัดที่เกิดจากความศรัทธาในพุทธศาสนา สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ วัดสร้างตามรูปแบบศิลปะไทลื้อที่มีความงดงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ รูปแบบของศิลปะและสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่ของวัดได้รับอิทธิพลมาจากแคว้นสิบสองปันนา เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของชาวไทลื้อหมู่บ้านท่าฟ้าใต้

5. สิ่งสำคัญภายในวัด

วิหาร

วิหารเป็นศิลปะไทลื้อรูปร่างทรงเตี้ยสร้างตามรูปแบบศิลปะไทลื้อที่มีความงดงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ลักษณะก่อด้วยอิฐถือปูน หลังคามี 3 ชั้น มุงด้วยแป้นเกล็ด ชั้นที่ 1 เป็นแบบปั้นหยากรอบตัววิหารทั้ง 4 ด้าน ชั้นที่ 2-3 ทรงแบบปราสาทมีหน้าบัน ทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตกหน้าบัน เป็นลายเครื่องเถาแบบไทลื้อที่ประยุกต์ลายมาจากธรรมชาติ มีลายดอกไม้บานอยู่ตรงกลาง ประดับด้วยกระจกเงา โดยเชื่อว่าเป็นสิ่งสะท้อนความชั่วร้ายมิให้มาทำร้ายได้ ใบระกาเป็นไม้สัก แกะสลักเป็นรูปพญานาค เชิงชายฉลุลงน้ำหยด เอกลักษณ์ของไทลื้อ มีหลังคากันสาดรับทั้งสองด้าน ตัววิหารทึบ

องค์พระประธาน

พระประธานที่อัญเชิญมาจากสิบสองปันนา เป็นพระพุทธรูปที่แกะสลักจากไม้ประดู่ ปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง 117.5 เซนติเมตร สูง 227.5 เซนติเมตร โดยประดิษฐานบนฐานชุกชีทรงสี่เหลี่ยมย่อมุม ศิลปะไทลื้อ ซึ่งประดับด้วยลายปูนปั้นรูปเครือเถาลงรักปิดทองประดับกระจก

ศิลปะและสถาปัตยกรรมแบบไทลื้อสิบสองปันนา

ประเพณีตานตุงไทลื้อ

ตุงเป็นเครื่องพุทธบูชาอันเป็นเอกลักษณ์ของไทลื้อหรือชาวล้านนา โดยชาวไทลื้อที่อยู่ในจังหวัดต่าง ๆ มีคติความเชื่อเกี่ยวกับอานิสงส์ของตานตุง ซึ่งเล่าสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนว่า ตุงเป็นสัญลักษณ์ของความดี ความเป็นสิริมงคล และเป็นสื่อนำวิญญาณของผู้ล่วงลับไปแล้วให้ขึ้นไปสู่สวรรค์ หรือหลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานอันเนื่องมาจากวิบากกรรมตามพื้นฐานความเชื่อของชาวไทลื้อ การถวายนตุงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพิธีกรรมในพระพุทธศาสนาและประเพณีอันเกี่ยวกับชีวิต การทำตุงถวายเป็นเปรียบเสมือนตัวแทนสักการะของการแผ่กุศล กตัญญูกตเวทิต ไปถึงผู้มีพระคุณที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งจะเห็นได้จากตุงที่มีรูปไถ่ยืนอยู่บนหัวตุง ส่วนลำตัวและใบของตุงเป็นสัญลักษณ์แทนรูปนาค ลวดลายต่าง ๆ เป็นตารางเกล็ดหรือสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนแทนรูปเต่า และส่วนประดิษฐ์เป็นรูปวงกลม แทนดาววูหรือวู้

สิ่งที่นำมาทำตุงในอดีตคือ สีขาว สีครีม ปัจจุบันมีการประยุกต์ให้สวยงามยิ่งขึ้น โดยเพิ่มสีและลวดลายให้หลากหลายแปลกตามากยิ่งขึ้น แต่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาวไทลื้อเช่นเดิม ชาวไทลื้อนิยมนำตุงปักตามงานวัด งานปอย หรือประดับถนนก่อนจะถึงบริเวณงานประเพณีต่าง ๆ เพื่อให้รู้ว่าวัดกำลังมีงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชุมชน หรือทางวัดจัดขึ้น ผนวกกับความเชื่อเกี่ยวกับการถวายนตุงใน การสร้างวัด หรืออุทิศส่วนกุศลแก่ผู้ตายอันเป็นรูปบ้าน ปราสาท สัตว์ต่าง ๆ ถวายไปด้วย ถ้าถวายให้บรรพบุรุษก็จะใส่เรือลอยน้ำไปในวันสงกรานต์ โดยเฉพาะวันพญาวัน โดยนำตุงที่ห่อไว้ใส่ถาดหรือพานพร้อมด้วยจตุปัจจัยไทยทานหลายอย่าง เช่น หมากพลู บุหรี่ อาหารแห้งต่างๆ จากนั้นมีคณาจารย์เป็นผู้กล่าวนำคำถวายตุง ถวายเสร็จแล้วก็จะช่วยกันติดตั้งตุงในวิหารและรอบ ๆ วิหาร

6. เส้นทางการเดินทางและแผนที่

ออกจากตัวเมืองพะเยา มุ่งหน้าไปอำเภอเชียงม่วน โดยเริ่มจากถนนหมายเลข 1 แล้วไปตามถนนหมายเลข 1021-1251-1091 ตามลำดับ จนถึงจุดหมายปลายทางวัดท่าฟ้าใต้ 84.5 กิโลเมตร

อ้างอิง

พระครูโชติ ธรรมภาณินันท์. สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2562.

มิวเซียมไทยแลนด์. (2562). วัดท่าฟ้าใต้. สืบค้น 26 สิงหาคม 2562, จาก

<https://www.museumthailand.com/th/1768/storytelling/วัดท่าฟ้าใต้>

สำนักวัฒนธรรมจังหวัดพะเยา.(2558).ประเพณีตานตุงไทลื้อ (พะเยา). สืบค้น 5 มีนาคม 2563, จาก

https://www.m-culture.go.th/phayao/ewt_news.php?nid=400&filename=index